

TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN TIETOSUOJAILMOITUS

EU:n yleinen tietosuojaja-asetus 12–14 artiklat

Laatimispäivä: [29.9.2023]

Tietoa Helsingin yliopiston kansalaisbarometriin osallistuville

Helsingin yliopiston kansalaisbarometri on internetpaneeli, joka tarkoittaa, että samojen ihmisten säännöllisiä vastauksia kysymyksiin seurataan pidemmällä aikavälillä. Kansalaisbarometrin kaltaiset paneelitutkimukset tarjoavat tutkimukselle elintärkeän mahdollisuuden seurata samojen ihmisten näkemysten kehittymistä esimerkiksi ennen ja jälkeen ison tapahtuman tai kun he vanhenevat, muuttavat toiselle paikkakunnalle tai vaihtavat työpaikkaa.

Kansalaisbarometrin toimintaan osallistumalla saat sähköpostiisi 3–5 kertaa vuodessa kutsun lyhyeen kyselyyn. Kyselyt ovat aina lyhyitä eli niihin vastaaminen vie 3–10 minuuttia. Kansalaisbarometriin osallistuminen on vapaaehtoista ja voit lopettaa vastaamisen koska tahansa.

Kansalaisbarometri käynnistyy vuonna 2023. Sen tarkoitus on koota suuri ja suomalaista yhteiskuntaa edustava joukko aikuisia, jotka barometriin osallistuessaan avustavat Suomen johtavien yliopistojen tutkimusta. Kansalaisbarometriä ylläpitää Helsingin yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellinen instituutti (HSSH).

Meillä on erittäin tiukka ohjeistus yksityisten henkilötietojen käsittelyyn. Kaikki barometriin täytetyt vastaukset ovat pseudonymisoituja tutkimusta tehdessä, minkä lisäksi sähköpostiosoitteita suojellaan Euroopan unionin tietosuojaja-asetuksen (GDPR) mukaisesti. Tässä tietosuojailmoituksessa kerromme, miten huolehdimme datan tietosuojasta käytännössä sekä oikeuksistanne Helsingin yliopiston kansalaisbarometrin osallistujana.

Rekisterinpitäjät

Helsingin yliopisto

PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

Yhteyshenkilö ja vastuunalainen tutkija

Åsa von Schoultz

Valtiotieteellinen tiedekunta

00014 Helsingin yliopisto

puh. 050 303 5686

asa.vonschoultz@helsinki.fi

Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaava saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuojaja@helsinki.fi.

Tutkimuksen suorittajat

Tutkimuksessa kerättäviä tietoja käsitellään Helsingin yliopiston ja sen yhteistyökumppaneiden tutkimustoiminnassa. Vastausaineistoa analysoivilla tutkijoilla ei ole pääsyä vastaajien sähköpostiosoitteisiin tai muuhun informaatioon, jolla yksittäisten osallistujien tunnistaminen olisi mahdollista.

Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Kansalaisbarometrin vastaajien rekrytoinnissa hyödynnetään seuraavia Digi- ja väestötietovirastolta (DVV) saatuja tietoja: nimi, sukupuoli, osoite, postinumero, postitoimipaikka, kunta, syntymävuosi ja äidinkieli. Nimet ja yhteystiedot poistetaan rekrytointiajan umpeuduttua. Osallistujien sähköpostiosoitteet kerätään Kansalaisbarometriin kutsumisen yhteydessä. Kyseisiä sähköpostiosoitteita käytetään vain ja ainoastaan silloin, kun Kansalaisbarometrin osallistujiin otetaan yhteyttä seuraavilla kyselykierroksilla.

Koska monet erilaisista asioista kiinnostuneet eri alojen tutkijat voivat hyödyntää Kansalaisbarometriä, tutkimuksen kysymykset voivat käsitellä vastaajien kokemuksia, arvoja ja mielipiteitä erilaisista ja muuttuvista yhteiskunnallisista teemoista. Kyselyn yhteydessä kysymme myös kysymyksiä vastaajan taustasta, kuten ikää, sukupuolta, koulutusta, uskontoa, kieltä, työskentelyä ja perheen sosioekonomista asemaa sekä taustaa.

Osa Kansalaisbarometrin yhteydessä kerätystä aineistosta on EU:n tietosuojasetuksen (GDPR) alaisia arkaluonteisia henkilötietoja. Tällaista ovat esimerkiksi poliittinen kanta, filosofiset tai uskonnolliset vakaumukset ja terveydentilaan liittyvät tiedot. Oikeudellinen perusta kyseisten arkaluonteisten tietojen keräämiselle on esitetty alla.

Henkilötietojen käsittely

Kansalaisbarometrillä on tiukka ohjeistus yksityisten henkilötietojen käsittelyyn. Henkilötiedot ja muut arkaluonteiset tiedot, jotka mahdollistavat yksittäisen vastaajan identifioimisen (sähköpostiosoite, rekrytoimisen yhteydessä käytettävät yhteystiedot) säilytetään erillisessä turvakansiossa Helsingin yliopiston palvelimella. Kyseiset tiedot ovat saatavilla ainoastaan niille muutamalle Helsingin yliopiston tutkijalle, jotka työskentelevät osallistujien rekrytoinnin ja vastausten keräämisen parissa.

Kyselyvastausten keruun yhteydessä annetut vastaukset joudutaan hetkellisesti yhdistämään osallistujan antamaan sähköpostiosoitteeseen. Välittömästi tämän jälkeen ne erotetaan toisistaan ja korvataan tunnistenumeroilla, eli niille suoritetaan niin kutsuttu pseudonymisaatio. Vastausten keräämisen päätyttyä kaikki tiedot vastaajista poistetaan keräämiseen käytetystä ohjelmistosta.

Kyselyvastausten analysointivaiheessa aineisto ei koskaan sisällä osallistujien sähköpostiosoitteita tai muuta arkaluonteista tietoa, joka mahdollistaa yksilön identifioinnin. Vastausten yllä kuvattu pseudonymisointi mahdollistaa saman osallistujan vastausten yhdistämisen erillisillä kyselykierroksilla. Tällä tavoin voimme välttää samojen kysymysten kysymisen kerta toisensa jälkeen ja silti tutkia samojen vastaajien mielipiteiden muutosta pitkällä aikavälillä.

Kansalaisbarometrin tuloksia käytetään tieteellisessä tutkimuksessa ja niitä analysoidaan erilaisilla tilastotieteellisillä menetelmillä. Tuloksia esitellään ryhmätasolla esimerkiksi prosenttilukujen, keskiarvojen tai muiden tilastotieteellisten suureiden avulla.

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojen keruun ja käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus yllä esitettyllä tavalla.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella: *Yleistä etua koskeva tehtävä: tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi.*

Arkaluontoisten tietojen (ml. esim. poliittinen kanta, filosofiset tai uskonnolliset vakaumukset ja terveydentilaan liittyvät tiedot) käsittely perustuu tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan (tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tutkimusta varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

Henkilötietojen käsittelyn kesto

Helsingin yliopiston Kansalaisbarometri ei ole aikarajoitettu tutkimusprojekti, vaan infrastruktuuri tulevalle tutkimukselle jatkuvalla aineistonkeruulla, jota käyttävät tutkijat eri aloilta ja erilaisin tutkimusfokuksin. Henkilötietoja käsitellään koko Kansalaisbarometrin toiminnan ajan.

Tietojen siirto tai luovuttaminen EU:n ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Kansalaisbarometrin kautta kerättyä aineistoa saatetaan jakaa Helsingin yliopiston ulkopuolisten tutkijoiden ja tutkimusryhmien kanssa, jotka sijaitsevat Suomen rajojen sisä- tai ulkopuolella. Aineistoa kuitenkin jaetaan EU- ja ETA-alueiden ulkopuolelle vain siinä tapauksessa, mikäli Euroopan komissio katsoo kyseisen tutkijan tai tutkimusryhmän valtiossa olevan tarpeeksi kattavat tietosuojakäytännöt. Muiden tutkijoiden kanssa jaettu aineisto – huolimatta siitä missä he sijaitsevat – ei koskaan sisällä yksittäisen osallistujan identifioimisen mahdollistavia tietoja.

Valikoidusti Kansalaisbarometrin kyselyaineistoja voidaan siirtää ilman henkilötietoja Tietoarkistoon säilytettäväksi. Tietoarkisto tarkistaa ja muokkaa aineistoa pitkäaikaissäilytystä ja jatkokäyttöä varten. (Tietoarkisto: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/>) Kansalaisbarometrin vastuututkijat hyväksyvät tai epäävät tapauskohtaisesti Tietoarkiston välittämät pseudonyymien aineiston käyttö lupahakemukset edellä kuvattuja periaatteita noudattaen.

Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) toimittaa yhteystiedot Kansalaisbarometrin rekrytoinnin mahdollistamiseksi. Muu informaatio kerätään kyselyihin osallistujilta kysymysvastausten kautta.

Automatisoitu päätöksenteko

Automatisoituja päätöksiä ei tehdä.

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Aineisto talletetaan tapauskohtaisesti Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkeistoon (FSD). Kaikki tiedot, joiden avulla on mahdollista tunnistaa yksittäisiä vastaajia, poistetaan tai luokitellaan uudelleen ennen arkistointia. Paneelitutkimuksen päätyttyä Tietoarkeisto voi luovuttaa anonyymiä aineistoa tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröidy anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi